

Lieta C-305/23 [*Bacigán*] ¹

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 15. maijs

Iesniedzējtiesa:

Juzgado de lo Mercantil n.º 10 de Barcelona [Barselonas
komercietiesas Nr. 10, Spānija]

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 2. maijs

Prasītāja:

Agencia Estatal de la Administración Tributaria

Atbildētāja:

S.E.I.

Pamatlietas priekšmets

Bankrota procedūra – Maksātnespējīgā parādnieka (šajā lietā – atbildētāja) lūgums piešķirt atbrīvojumu no neapmierinātām saistībām – Viena no kreditoriem (šajā lietā – prasītāja) iebildums pret šāda atbrīvojuma piešķiršanu – Iebilduma pamatojums: administratīvā soda piemērošana par sevišķi smagu nodokļu pārkāpumu parādniekam pirms atbrīvojuma no nodokļa pieprasīšanas

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par interpretāciju – LESD 267. pants – Valsts tiesību normu saderība ar Direktīvu (ES) 2019/1023 – Direktīvas 2019/1023 1. panta 4. punkts un 23. panta 1. un 2. punkts – Dalībvalstu rīcības brīvības ietvaros veikta parādu dzēšanas procedūru attiecināšana arī uz

¹ Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

maksātnespējīgām fiziskām personām, kas nav darba devēji – Tiesību uz atbrīvojumu piemērošanas joma un izņēmumi – Negodīgas rīcības jēdziens

Prejudiciālie jautājumi

Pirmkārt: ja valsts likumdevējs nolemj paplašināt maksātnespējīgu uzņēmēju parādsaistību dzēšanai paredzēto procedūru piemērošanu arī attiecībā uz maksātnespējīgām fiziskām personām, kas nav uzņēmēji, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Direktīvas (ES) 2019/1023 1. panta 4. punktā, vai tam ir obligāti jāaskaņo savs regulējums ar šīs direktīvas III sadaļā ietvertajiem noteikumiem?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša,

Otrkārt: vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Direktīvas (ES) 2019/1023 23. panta 1. punktā paredzētā negodīgas rīcības jēdziena tvērumā ietilpst parādnieka nevērīga vai neuzmanīga rīcība, kas ir parāda rašanās iemesls?

Ja atbilde uz šo otro jautājumu ir noliedzoša,

Treškārt: vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Direktīvas (ES) 2019/1023 23. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā minētie gadījumi ir standarta skaidri definētu un pamatotu apstākļu saraksts, vai arī dalībvalstis var ieviest citus skaidri definētus un pamatotus apstākļus?

Ja atbilde uz trešo jautājumu ir tāda, ka valstis var ieviest citus skaidri definētus un pamatotus apstākļus, kas nav minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1023 (2019. gada 20. jūnijs) 23. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā,

Ceturtkārt: vai valsts ieviestajiem jaunajiem precīzi definētajiem apstākļiem jebkurā gadījumā ir jābūt pamatotiem ar negodīgu vai negodprātīgu [ļauņprātīgu] rīcību?

Ja atbildes uz [trešo un ceturto] jautājumu būtu tādas, ka valstis nedrīkst ieviest citus apstākļus kā vien tos, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1023 (2019. gada 20. jūnijs) 23. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā; vai arī, ja tās ievieš citus, atšķirīgus, precīzi noteiktus apstākļus, tiem jābūt pamatotiem ar parādnieka negodīgu vai ļauņprātīgu rīcību,

Piektkārt: vai interpretācija saskaņā ar Direktīvas 23. pantu nozīmē, ka nav jāpiemēro tāda tiesību norma kā Maksātnespējas likuma konsolidētā teksta 487. panta 1. punkta 2. apakšpunkts, ja tiek konstatēts, ka ļoti smagu nodokļu pārkāpumu ir izraisījusi parādnieka rīcība, kas nav ne negodīga, ne ļauņprātīga?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1023 (2019. gada 20. jūnijs) par preventīvās pārstrukturēšanas regulējumu, parādsaistību dzēšanu un diskvalifikāciju un ar pārstrukturēšanu, maksātnespēju un parādsaistību dzēšanu saistīto procedūru efektivitātes palielināšanas pasākumiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2017/1132:

1. panta 1. punkts, 2. punkta h) apakšpunkts un 4. punkts

23. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5 de mayo (5. maija Karaļa leģislatīvais dekrēts Nr. 1/2020), ar ko apstiprina *Ley Concursal* (Maksātnespējas likuma) konsolidēto tekstu, kurā grozījumi izdarīti ar 5. septembra Likumu 16/2022, ar ko groza Maksātnespējas likuma konsolidēto tekstu, lai transponētu Direktīvu (ES) 2019/1023 (2019. gada 20. jūnijs):

486. pants

487. panta 1. punkta 2. apakšpunkts

17. decembra Likums 58/2003 par vispārējiem nodokļiem:

191. panta 1. un 4. punkts

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2016. gada jūlijs – S.E.I. – atbildētāja pamatlietā un maksātnespējas parādniece maksātnespējas lietā – kā individuālais komersants uzsāka uzņēmējdarbību maizes, maizes un konditorejas izstrādājumu mazumtirdzniecībā. Pirmajā gadā tā varēja segt savas uzņēmējdarbības izmaksas. Tomēr, sākot ar otro gadu, darbība sāka palēnināties, un līdz ar to radās nepieciešamība izmantot nelielus aizdevumus, lai segtu visas ar uzņēmējdarbību saistītās izmaksas, līdz situācija kļuva ilgtnespējīga, un 2018. gada oktobrī tā bija spiesta slēgt uzņēmumu ar vairākiem nenomaksātiem parādiem. Pēc uzņēmējdarbības izbeigšanas S.E.I. strādāja kā darba ņēmējs divos uzņēmumos un pēc tam kļuva par bezdarbnieku.
- 2 S.E.I., atrodoties maksātnespējas procesā, mēģināja panākt ārpustiesas izlīgumu ar maksātnespējas mediatora palīdzību. Šo vienošanos neizdevās panākt, tāpēc maksātnespējas mediators 2020. gada 19. jūnijā pats iesniedza pieteikumu par secīgu maksātnespējas procesu attiecībā uz parādnieku S.E.I. S.E.I. parādsaistību kopsumma bija 143 021,35 EUR.

- 3 Ar 2020. gada 8. jūlija rīkojumu iesniedzējtiesa nolēma pasludināt parādnieka bankrotu.
- 4 Maksātnespējas administrators (tirdzniecības sabiedrība *RCD CONCURSAL, S. L.P.*) 2022. gada 13. jūlijā iesniedza galīgo likvidācijas ziņojumu un pārskatu ziņojumu, lūdzot izbeigt maksātnespējas procedūru. Šis ziņojums pārējām pusēm tika nosūtīts 2022. gada 21. septembrī.
- 5 Maksātnespējīgā puse 2022. gada 18. oktobrī iesniedza pieteikumu par pagaidu atbrīvojumu no prasījumiem, kurus tā nevarēja apmierināt, likvidējot aktīvus, attiecībā uz šādiem prasījumiem:

[KREDITORS]	PARĀDS	SUMMA, KAS NAV ATLAISTA
<i>FOGASA</i>	6 701,99 €	850,00 €
<i>N. C. P.</i>	4 597,77 €	0,00 €
<i>A.E.A.T.</i>	9 254,65 €	2 127,32 €
<i>DIPUTACIÓ DE BARCELONA</i>	374,35 €	0,00 €
<i>T.G.S.S.</i>	21 802,60 €	10 901,30 €
<i>AGM LAWYERS</i>	3 750,00 €	0,00 €
<i>AIGÜES DE MANRESA</i>	189,95 €	0,00 €
<i>CAIXABANK S. A.,</i>	5 135,37 €	0,00 €
<i>CCPP C/ COLL BAIX 34</i>	350,00 €	0,00 €
<i>DIR MARAGALL</i>	85,00 €	0,00 €
<i>ENDESA ENERGIA S. A.,</i>	3 184,14 €	0,00 €
<i>FECSA ENDESA (GĀZES ENERĢIJAS TIRDZNIECĪBAS UZŅĒMUMS)</i>	159,75 €	0,00 €
<i>GRUPO ORANGE ESPAÑA</i>	423,38 €	0,00 €
<i>NATURGY ENERGY GROUP</i>	252,49 €	0,00 €
<i>PRA IBERIA S. L., (BIJUSĪ WIZINK BANKA)</i>	1 365,55 €	0,00 €
	57 626,99 €	13 878,62 €

Tā arī piedāvāja maksājumu plānu attiecībā uz prasījumiem, kas vērsti pret īpašumu, un priviliegētajiem prasījumiem, kurus tā uzskatīja par neattaisnotiem.

- 6 2022. gada 18. novembrī *Agencia Estatal de Administración Tributaria (A.E.A.T.)* [Valsts nodokļu administrācijas aģentūra], pamatojoties uz 5. maija Karaļa leģislatīvā dekrēta 1/2020, ar ko apstiprina Maksātnespējas likuma pārskatīto redakciju, kurā grozījumi izdarīti ar 5. septembra Likumu Nr. 16/2022, 487. panta 1. punkta 2. apakšpunkta noteikumiem – iesniedza iebildumu pret atbrīvojuma no neapmierinātu saistību izpildes piešķiršanu. Faktiskais apstākļi, kas izskaidro *A.E.A.T.* iebildumu, ir šāds: pirms kāda laika, konkrēti 2020. gada 20. aprīlī, *A.E.A.T.* uzlika *S.E.I.* naudas sodu 504,99 EUR apmērā par to, ka *S.E.I.*

2018. gadā nebija savlaicīgi samaksājusi ieturējumu, kas S.E.I. bija jāmaksā no nomas maksas, ko S.E.I. pati maksāja par uzņēmuma telpu nomu. Saskaņā ar Likuma Nr. 58/2003 par vispārējiem nodokļiem 191. panta 4. punktu *A.E.A.T.* uzskatīja, ka šī ieturējuma pienākuma nepildīšana ir loti nopietns nodokļu pārkāpums, jo S.E.I. rīcībā *A.E.A.T.* konstatēja nepietiekamu rūpību, kas būtu jāievēro nodokļu maksātājiem, pildot savus nodokļu pienākumus.

- 7 Pēc *A.E.A.T.* iebildumu saņemšanas iesniedzējtiesa ar 2022. gada 24. novembra rīkojumu uzdeva uzsākt un atzīt par pieņemamu maksātnespējas procedūru, un maksātnespējīgajai pusei un maksātnespējas administrācijai tika nosūtīts aicinājums iesniegt savus argumentus.
- 8 Maksātnespējīgā puse un maksātnespējas administrācija 2022. gada 16. decembrī iesniedza savus procesuālos rakstus, apstrīdot *A.E.A.T.* iebildumus pret pieteikumu par atbrīvošanu no atbildības.
- 9 Tā kā neviena no pusēm nepiedāvāja citus pierādījumus, izņemot dokumentāros pierādījumus, ar 2023. gada 9. janvāra rīkojumu tiesvedība tika pabeigta un tiesa gatavojās sprieduma taisīšanai.
- 10 Ar 2023. gada 16. marta rīkojumu iesniedzējtiesa informēja lietas dalībniekus par iespēju vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai uzdotu Tiesai divus jautājumus par valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā atbrīvojuma režīma saderību ar Direktīvā (ES) 2019/1023 paredzētajiem noteikumiem.
- 11 Ņemot vērā prasītājas argumentus par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatotību, it īpaši attiecībā uz Direktīvas (ES) 2019/1023 23. pantā ietvertā jēdziena “negodīgs” interpretāciju, iesniedzējtiesa ir pārformulējusi un paplašinājusi prejudiciālos jautājumus.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 *A.E.A.T.*, pamatojoties uz iepriekš minētajiem argumentiem, iebilst pret atbrīvošanu no nenokārtotām saistībām. Maksātnespējīgā puse un maksātnespējas administrācija iebilst pret *A.E.A.T.* iebildumiem pret pieteikumu par atbrīvošanu no atbildības.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 13 Direktīvas (ES) 2019/1023 1. panta 2. punktā ir ierobežots tiesību normas subjektīvais tvērums tādā nozīmē, ka direktīva neattiecas uz tā paša panta 1. punktā minētajām procedūrām attiecībā uz parādniekiem, kas ir fiziskas personas, kas nav uzņēmēji (skat. direktīvas 1. panta 2. punkta h) apakšpunktu). Tomēr šīs direktīvas 1. panta 4. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis maksātnespējīgu

uzņēmēju parādsaistību dzēšanai paredzēto procedūru piemērošanu var attiecināt arī uz maksātnespējīgām fiziskām personām, kas nav uzņēmēji.

- 14 Šajā lietā maksātnespējīgā persona gan lūgumā par ārpusstiesas mierizlīgumu, gan pieteikumā par maksātnespējas procedūras uzsākšanu paskaidro, ka tā nav uzņēmējs.
- 15 Iesniedzējtiesai tādējādi rodas jautājums, vai valsts likumdevējam, izvēloties atbrīvojuma režīma subjektīvajā tvērumā iekļaut arī fiziskās personas, kas nav uzņēmēji, ir jāsaskaņo savs režīms ar direktīvas noteikumiem, kas regulē maksātnespējīgu uzņēmēju atbrīvošanu no parādiem.
- 16 Šajā ziņā rodas šaubas par to, vai direktīvas 1. panta 4. punktā izmantotā likumdošanas tehnika ir interpretējama kā minimālās saskaņošanas direktīva tādā nozīmē, ka Eiropas likumdevējs regulē uzņēmēju atbrīvošanas no parādiem mehānismus un ka valstis attiecībā uz šiem mehānismiem var noteikt citus, stingrākus nosacījumus, vai arī šajā gadījumā izmantotā likumdošanas tehnika ir normatīvās saskaņošanas fakultatīva paplašināšana tādā nozīmē, ka valstīm tiek dota iespēja saskaņoto atbrīvojuma mehānismu attiecināt arī uz personām, kas nav uzņēmēji.
- 17 Proti, ja direktīvas mērķis ir saskaņot valsts tiesību aktus attiecībā uz uzņēmēju atbrīvošanu no parādsaistībām un ja direktīvā ir paredzēta arī iespēja, ka valstis pēc saviem ieskatiem var paplašināt atbrīvojuma mehānismu piemērošanas jomu, attiecinot to arī uz personām, kas nav uzņēmēji, vai tad ir jāsaprot, ka gadījumā, ja valsts nolemj regulēt atbrīvošanas mehānismus attiecībā uz personām, kas nav uzņēmēji, tai ir jāīsteno transponēšanas norma, kas atbilst direktīvas III sadaļas noteikumiem (20.–24. pants), lai saskaņotu arī direktīvas fakultatīvās paplašināšanas darbības jomu?
- 18 Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, nākamais jautājums, kas rodas, ir par Direktīvas 23. pantā minētā negodīgas rīcības jēdziena interpretāciju un piemērošanas jomu, kā arī par valsts tiesību aktu par atbrīvojuma izņēmumiem atbilstību Direktīvas noteikumiem.
- 19 Direktīvas 23. pantā attiecībā uz apstākļiem, kuru dēļ var atteikt piekļuvi atbrīvojumam, ir noteiktas divas gadījumu grupas:
  1. ja maksātnespējīgais uzņēmējs parādsaistību uzņemšanās laikā, maksātnespējas procedūras laikā vai parāda maksājuma laikā attiecībā pret kreditoriem vai citām ieinteresētajām personām saskaņā ar valsts tiesību aktiem rīkojās negodīgi vai negodprātīgi, – neskarot valsts noteikumus par pierādīšanas pienākumu,
  2. konkrētos, precīzi noteiktos apstākļos, ja šādas atkāpes ir pienācīgi pamatotas, Kopienas tiesību normās ir norādīts turpmāk: *piemēram, ja: un pēc tam izklāstīti seši gadījumi a) līdz f) apakšpunktā.*

- 20 Likuma Nr. 58/2003 par vispārējiem nodokļiem 191. panta 4. punktā ir paredzēti divi rīcības veidi, kurus var klasificēt kā ļoti smagus nodokļu pārkāpumus. Tādējādi šajā normā ir nošķirtas divas dažādas daļas:
1. pārkāpums ir ļoti nopietns, ja ir izmantoti krāpnieciski līdzekļi,
  2. pārkāpums būs ļoti nopietns arī, ja pat tad, kad nav izmantoti nekādi krāpnieciski līdzekļi, nav samaksātas ieturētās summas vai summas, kuras būtu jāietur, vai nav samaksāti avansa maksājumi, ja ieturētās un nesamaksātās summas un nokavētie un nesamaksātie avansa maksājumi veido vairāk nekā 50 % no soda bāzes summas.
- 21 A.E.A.T. lēmumā, ar kuru uzlikts sods, konstatē, ka maksātnespējīgā persona pieļāvusi ļoti smaga nodokļu pārkāpuma izdarīšanu, jo maksātnespējīgās personas rīcībā saskatāms *“no nodokļu maksātāja sagaidāmās rūpības neesamība nodokļu saistību izpildē, [rūpības], kas, ja tā būtu ievērota, būtu ļāvusi tai savlaicīgi atzīt savu nodokļu parādu, veicot atbilstošu pašnovērtējumu”*.
- 22 Konkrētajā gadījumā bankrotējušī persona nav samaksājusi ieturētās summas sakarā ar to, ka nodokļu maksātājam nebija pietiekamas rūpības, kas bija nepieciešama, pildot nodokļu saistības, un netika konstatēta krāpniecisku līdzekļu izmantošana.
- 23 Šādos apstākļos iesniedzējtiesai rodas jautājums: vai Direktīvas 23. pantā paredzētā negodīgas rīcības jēdziena tvērumā ietilpst parādnieka nevērīga vai neuzmanīga rīcība, kas ir parāda rašanās iemesls?
- 24 Ja atbilde uz šo otro jautājumu ir noliedzīga, nākamais jautājums iesniedzējtiesai ir par Direktīvas 23. panta 2. punktā ietverto frāzi, proti: *“precīzi noteiktos apstākļos, ja šādas atkāpes ir pienācīgi pamatotas, piemēram, ja:”*.
- 25 Vai direktīvas 23. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā paredzētie gadījumi ir standartizēti skaidri definēti un pamatoti apstākļu saraksts, vai arī dalībvalstis var ieviest citus skaidri definētus un pamatotus apstākļus?
- 26 Ja atbilde uz šo [trešo] jautājumu ir tāda, ka valstis var iekļaut citus precīzi definētus un pamatotus apstākļus, kas liedz vai ierobežo piekļuvi parāda dzēšanai, vai valsts definēto apstākļu ieviešanas pamatojumam jebkurā gadījumā ir jābūt negodīgai vai ļaunprātīgai rīcībai?
- 27 Iespējamība vai neiespējamība iekļaut citus apstākļus, kas nav minēti direktīvas 23. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā, ir pamats tam, vai valsts tiesību aktos var vai nevar paredzēt sodus par ļoti smagiem nodokļu pārkāpumiem.
- 28 Ja atbildes uz [trešo un ceturto] jautājumu būtu tādas, ka valstis nedrīkst iekļaut citus apstākļus, kas nav minēti 23. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā; vai ka, ja tās iekļauj citus atšķirīgus, precīzi definētus apstākļus, tiem ir jābūt pamatotiem ar parādnieka negodīgumu vai ļaunprātību; tādā gadījumā iesniedzējtiesai tiek

uzdots piektais jautājums, kas attiecas uz Maksātspējas likuma konsolidētās redakcijas 487. panta 1. punkta 2. apakšpunkta, kas grozīts ar Likumu Nr. 16/2022, atbilstību. Saskaņā ar šo noteikumu *parādnieks, kuram desmit gadu laikā pirms pieteikuma par atbrīvojumu no nodokļa parāda iesniegšanas dienas ar galīgu administratīvu lēmumu ir uzlikti sodi par ļoti smagiem nodokļu pārkāpumiem, nevar saņemt atbrīvojumu no nenokārtotajām saistībām, ja vien pieteikuma par atbrīvojumu no nodokļa parāda iesniegšanas dienā tas nav pilnībā izpildījis saistības attiecībā uz šādu pārkāpumu.*

- 29 Ņemot vērā to, ka šajā tiesību normā nav noteikta atšķirība attiecībā uz ļoti smagu nodokļu pārkāpuma veidu, tas jebkurā gadījumā darbojas kā automātisks šķērslis atbrīvojumam neatkarīgi no tā, vai ļoti smago nodokļu pārkāpumu ir izraisījusi parādnieka negodīga rīcība vai ļaunprātība. Šāda rīcības nenoteiktība liek uzdot šādu jautājumu: vai interpretācija saskaņā ar Direktīvas 23. pantu nozīmē, ka nav jāpiemēro tāda tiesību norma kā Maksātspējas likuma konsolidētā teksta 487. panta 1. punkta 2. apakšpunkts, ja tiek konstatēts, ka ļoti smagu nodokļu pārkāpumu ir izraisījusi parādnieka rīcība, kas nav ne negodīga, ne ļaunprātīga?